

Grădiștea – o așezare getică
de pe valea Buzăului (mediu,
resurse, ocupații, comerț)

Grădiștea – a Getic settlement
in the Buzău Valley (environment,
resources, occupations, trade)

Valeriu Sîrbu



Cuvinte-cheie: geto-daci, resurse, ocupații, comerț, sec. II-I a. Chr.

Rezumat: Comunitatea getică s-a așezat pe un martor de eroziune, numit acum *Movila Crestată*, de formă triunghiulară, cu laturile de circa 170×130 m, cu o suprafață de circa 1,2 ha, situat în stânga râului Buzău. Geții s-au așezat aici deoarece locul oferea o serie de avantaje: a) se afla pe o importantă arteră de circulație și la un vad de trecere a Buzăului; b) apropierea de râu era vitală, din cauza dependenței oamenilor și animalelor de apă; c) înălțimea popinei ferea comunitatea de posibile inundații; d) pantele abrupte ofereau condiții avantajoase de apărare; e) zona înconjurătoare avea importante resurse de hrană. Acești factori de mediu favorabili au permis comunității getice stabilite aici o viață de aproape două secole.

Keywords: Geto-Dacians, resources, occupations, trade, 2nd-1st BC.

Abstract: The Getic community settled on a headland, now called the *Movila Crestată*, triangular in shape, with its sides of about 170×130 m, with an area of about 1.2 ha, located on the left bank of the Buzău River. The Getae settled on this headland because it offered several advantages: a) it was located on an important communication route and at a ford crossing the Buzău, b) the proximity of the river was vital, due to the dependence of people and animals on water, c) the height of the plateau protected the community from possible floods, d) the steep slopes offered advantageous conditions of defense, e) the surrounding area had important food resources. These favorable environmental factors have allowed the existence of the Getae community established here for about two centuries.

Comunitatea getică¹ s-a așezat pe un martor de eroziune, numit acum *Movila Crestată*, de formă triunghiulară, cu laturile de circa 170×130 m, cu o suprafață de circa 1,2 ha, situat în stânga râului Buzău. Așezarea era plasată pe o importantă arteră de circulație, iar apropierea de râul Buzău era vitală, cunoscută fiind dependența comunităților vechi de sursele de apă. Înălțimea sa față de luncă, de 14-17 m, o ferea de posibile inundații, iar pantele sale abrupte ofereau condiții avantajoase de apărare; doar partea dinspre vest are o pantă mai domoală ce permitea, probabil și în antichitate, accesul (fig. 1a-b). Nu s-au depistat niciun fel de elemente de apărare artificială (Sîrbu 1996, 4).

¹ Întrucât descoperirile din dăva de la Grădiștea au fost deseori prezentate și analizate, atât în rapoarte arheologice și articole, cât și monografic (Sîrbu 1996), acum vom aborda, succint, doar unele aspecte ale comunității getice de aici, în concordanță cu tema conferinței.

The Getic community¹ settled on a headland, now called the *Movila Crestată*, triangular in shape, with its sides of about 170×130 m, with an area of about 1.2 ha, located on the left bank of the Buzău River. The settlement was placed alongside an important communication route, and the proximity to the Buzău River was vital, the dependence on water of the early communities being well known. The height from the meadow, of 14-17 m, protected it from the possible floods, and its steep slopes offered an important condition for defense; only the western part has a gentle slope that probably facilitated the access even then (fig. 1a-b). No defensive structures were noticed (Sîrbu 1996, 4).

¹ Since the discoveries from the *dava* from Grădiștea have often been presented and analyzed, both in the archaeological reports and articles, as well as in the monography (Sîrbu 1996), we will now briefly address only some aspects regarding the Getic community, in accordance with the subject of the conference.



a



b

Fig. 1. a - *Movila Crestată*, văzută dinspre nord-vest; b - *Movila Crestată*, pantele dinspre est-sud-est.

Fig. 1. a - *Movila Crestată*, view from the north-west; b - *Movila Crestată*, the east-south-east slopes.

Râul Buzău oferea apa necesară oamenilor și animalelor, iar împreună cu bălțile din jur – diverse soiuri de pește de apă dulce. În pădurile din preajmă trăiau variate specii de animale, fapt ilustrat de procentul înalt pe care îl reprezintă resturile osteologice ale fiarelor sălbatice.

Pământul mănos din luncă și de pe terasele Buzăului ofereau condiții prielnice pentru practicarea agriculturii, iar vegetația de luncă și baltă asigura hrana necesară animalelor – atât pentru pășunat, cât și pentru crearea rezervelor pentru iarnă.

The Buzău River alongside the surrounding ponds provided the necessary water to humans and animals, as well as a variety of freshwater fish. Various species of animals lived in the surrounding forests, revealed by the high percentage of osteological remains of wild animals.

The fertile land in the meadow and on the terraces of Buzău offered favorable conditions for agricultural work, and the meadow and pond vegetation provided the necessary food for animals, both for grazing as well as for food supplies for the winter.

Ansamblul de factori de mediu favorabili au determinat alegerea acestui martor de eroziune ca loc de așezare și au asigurat o viață de aproape două secole unei comunități getice care a trebuit apoi să-și părăsească locul datorită unor evenimente istorice.

În 19 campanii de săpături a fost cercetată o suprafață de peste 3.000 m², identificându-se numeroase complexe de locuire și amenajări gospodărești: 18 bordeie, 24 de locuințe de suprafață, 210 gropi, nouă vetre exterioare și două amenajări cu utilizare incertă (Sîrbu 1996, 7-15; Sîrbu 2004, 83-110; Sîrbu 2019, 105-136).

ocupații

Agricultura. Considerațiile privind ponderea și structura acestei ocupații se bazează mai puțin pe numărul și varietatea inventarului agricol descoperit sau pe resturile de semințe păstrate și mai mult pe alte dovezi și argumente (condițiile de mediu, gropile și vasele de provizii, stabilitatea comunității etc.). Sărăcia inventarului agricol de aici nu este surprinzătoare, întrucât, cu puține excepții, situația este caracteristică majorității așezărilor getice din Muntenia (Turcu 1979, 89-107). Probabil, o mare parte din unelte au fost făcute din lemn, trăsătură general valabilă pentru societățile arhaice. De asemenea, după ce uneltele din fier de dimensiuni mai mari se distrugeau, ele erau reperlucrate pentru obținerea altora mai mici. Nu s-a identificat decât o piesă masivă din fier, foarte probabil un fier de plug.

This range of favorable environmental factors determined the selection of this headland as a place of settlement and ensured the existence of a Getic community for almost two centuries, that due to the historical context were forced to leave this place.

During 19 campaigns, an area of over 3.000 sqm was researched, revealing numerous dwelling complexes and household structures: 18 huts, 24 dwellings, 210 pits, 9 exterior hearths, 2 structures with uncertain use (Sîrbu 1996, 7-15; Sîrbu 2004, 83-110; Sîrbu 2019, 105-136).

Occupations

Agriculture. The examinations regarding the share and framework of this occupation are based less on the number and variety of agricultural items found or on the seed remains preserved and more on other clues and arguments (environmental conditions, pits and supply vessels, community stability etc.).

The deficit of the agricultural index found here is not unanticipated, since, with a few exceptions, the situation is distinctive for most Getic settlements in Muntenia (Turcu 1979, 89-107). Probably most tools were made of wood, a feature largely viable for archaic societies. Also, after the larger iron tools were damaged, they were remade in smaller ones. Only a large piece of iron was discovered, most probably a plow iron.

Iron tools are very diverse, but they are unevenly distributed in the Geto-Dacian area (Glodariu, Iaroslavl'schi 1979, 58-76).



Fig. 2. a-b - Vase getice pentru păstrarea proviziilor.

Fig. 2. a-b - Getic vessels for storage.

Uneltele din fier sunt de o mare diversitate, dar răspândirea lor în arealul geto-dacilor este inegală (Glodariu, Iaroslavschi 1979, 58-76).

Râșnițele din piatră – atât de tip primitiv, cât și de tip elenistico-roman (fig. 3) – fără a fi numeroase, s-au descoperit în toate zonele așezării (Sîrbu 1996, 94).

Descoperirea unui mare număr de gropi (210 ex.), unele din ele cu caracteristici specifice păstrării rezervelor alimentare, ne aduc argumente indirecte despre ponderea agriculturii în viața comunității (Sîrbu 1996, 12-15, 62-70). Numărul relativ însemnat de recipiente de mare capacitate – atât de tip tradițional (chiupuri) (fig. 2a-b), cât și imitații după

The stone grinders, both archaic and Hellenistic-Roman type (fig. 3), without being too many were discovered in all parts of the settlement (Sîrbu 1996, 94).

The discovery of a large number of pits (210 ex.), some of them with specific attributes for food storage, implies some indirect arguments regarding the weight of agriculture in the life of the community (Sîrbu 1996, 12-15, 62-70). The relatively large number of high-capacity containers, both traditional type (fig. 2a-b) and imitations after the Hellenistic ones (*pithoi*), may indicate the reserve of goods.

However, there are also direct evidence. The discovery of a batch of seeds in the cup of a pedestaled cup from pit no. 97, probably of ritual type, where the high share of grains

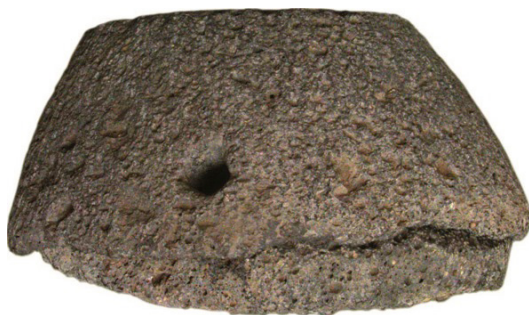


Fig. 3. Râșniță de tip elenistico-roman (*meta* și *catillus*).

Fig. 3. Hellenistic-Roman type grinder (*meta* and *catillus*).

cele elenistice (pithoi) – poate indica păstrarea proviziilor.

Există însă și dovezi directe. Descoperirea unui lot de semințe în cupa unei fructiere din Groapa nr. 97, cu probabil caracter de cult, unde este de remarcă ponderea mare a cerealelor – 76,5%, marea varietate de specii de grâu – 5, ponderea deosebită pe care o avea *Triticum dicoccum* – 40,2% și gradul înalt de puritate (doar 0,4% neghină și mohor), ne indică o evidentă selecție pentru obținerea de recolte bune (Sîrbu 1996, 37, 64; 303, Anexa 6) (fig. 4).

În Groapa nr. 50, spre fund, unde umplutura era constituită din două straturi de cărbune, între care erau fragmentele unei vetre, deasupra era așezată, în poziție normală, o râșniță întreagă de tip elenistic (*meta* și *catillus*) (Sîrbu 1996, 63, fig. 113-114). Renunțarea, fără o motivație culturală, la o piesă cu

is mentioned – 76.5%, a great variety of species of wheat – 5, most of it being *Triticum dicoccum* – 40.2% and a high degree of purity (only 0.4% cockle and sedge), implies an obvious selection to obtain good harvests (Sîrbu 1996, 37, 64; 303, Annex 6) (fig. 4).

In pit no. 50, near to its bottom, where the content consists of two layers of coal, out of which some were fragments of a hearth, on top of which a whole Hellenistic grinder type (*meta* and *catillus*) was placed, in a normal position (Sîrbu 1996, 63, fig. 113-114). Its abandoning, without a ritualistic motivation, an item of such value of use (it is the only intact grinder discovered so far!) is hard to accept (fig. 3).

Animal husbandry. There are two batches of faunal remains analyzed, one performed by M. Șt. Udrescu (1992, 47-50) and the other by C. Tarcan-Hrișcu, L. Bejenaru and M. Șt. Udrescu (1996, 199-205; see also Sîrbu 1996, 38-39, 302-305, Annexes 4-5; 7-10), which offer us important results (the percentage differences among some of the species, sometimes significant, occur from the different harvesting compounds) (fig. 5-6).

The cattle were the most numerous, with 29-33% of the total species unveiled here; there has been an interest to keep the animals alive for several years to ensure the quota of cattle necessary for the reproduction of the species. Most numbers were sacrificed at the age of over two and a half years, younger or older than that being very rare. Perhaps the cattle were also used for traction, in addition to obtaining meat, milk, and skins.

Ovis-capra represents 22.2%, in the first group, and 20.78%, in the second group, from the faunal remains,

o asemenea valoare de întrebuințare (este singura rășniță întreagă descoperită până acum!) este greu de acceptat (fig. 3).

Creșterea animalelor. Există analize pentru două loturi de resturi faunistice, una efectuată de M. Șt. Udrescu (1992, 47-50) și alta de C. Tarcan-Hrișcu, L. Bejenaru și M. Șt. Udrescu (1996, 199-205; vezi și Sîrbu 1996, 38-39, 302-305, Anexele 4-5, 7-10), care ne oferă rezultate importante (diferențele de procente dintre ele pentru unele specii, uneori semnificative, provin din cauza complexelor diferite de recoltare) (fig. 5-6).

Taurinele au fost cele mai numeroase, cu 29-33% din totalul speciilor identificate aici; s-a constatat preocuparea de a ține animalele mai mulți ani pentru a asigura contingentul de taurine necesar reproducției speciei. Majoritatea au fost sacrificate la vârsta de peste doi ani și jumătate, cele foarte tinere sau foarte bătrâne sunt rare. Probabil că taurinele au fost folosite și pentru tracțiune, pe lângă obținerea de carne, lapte, piei.

Ovicaprinele reprezintă 22,2% în primul lot și aproape 20,78% în al doilea lot din resturile faunistice, ovinele fiind mai bine reprezentate decât caprinele. Repartiția pe vârste arată o sacrificare preferențială între șase luni și un an; doar peste un sfert din indivizi depășesc trei-cinci ani.

Porcinele, cu 17,3% în primul lot și 28,58% în al doilea lot, erau o specie de bază în alimentație; circa o treime din indivizi au fost sacrificați până la vârsta de un an, vârful fiind între 18-22 de luni; doar puțini dintre ei depășeau trei ani.

Nr.crt.	Specii vegetale	%
1	Triticum monococcum (grâu)	7,9
2	Triticum dicoccum (grâu)	40,2
3	Triticum spelta (grâu)	1,3
4	Triticum aestivum (grâu)	12,1
5	Triticum cf. durum (grâu)	0,7
6	Secale cereale (secară)	7,5
7	Hordeum vulgare (orz)	0,5
8	Panicum miliaceum (mei)	5,6
9	Lens esculenta (lințe)	3,0
10	Avena sativo (ovăz)	0,7
11	Setaria viridis (mohor)	0,2
12	Cameline sativo (lubiț)	0,2
13	Rumex acetosa (măcriș)	0,2
14	Centauria sp. (albăstriță)	0,3
15	Agrostemma githago (neghină)	0,2
16	Bromus sp. (obsigă)	13,4

Fig. 4. Groapa 97. Specii vegetale (analiză Marin Cărciumaru).

Fig. 4. Pit 97. Vegetal species (analysis by Marin Cărciumaru).

Nr. crt.	Specia	Număr fragmente	%
1	Bos taurus	190	33,2
2	Ovis - capra	127	22,2
3	Sus domesticus	99	17,3
4	Equus caballus	29	5,0
5	Cannis familiaris	4	0,7
6	Cervus elaphus	93	16,2
7	Sus scrofa	19	3,3
8	Capreolus capreolus	2	0,4
9	Vulpes vulpes	4	0,7
10	Felis silvestris	1	0,2
11	Castor fiber	3	0,5
12	Ursus arctos	2	0,4
13	Aves	2	-
	Total piese identificate	575	100,0

Fig. 5. Repartiția numerică și procentuală pe specii a faunei (după Udrescu 1992).

Fig. 5. Distribution by number and percentage of the faunal species (after Udrescu 1992).

Specia	GR. 198	GR. 200	B16	B17	Strat	NR	%	NMI	%
<i>Bos taurus</i>	20	23	85	182	23	333	45,12	17	27,86
Ovicaprine	22	0	54	89	22	187	25,33	12	19,67
<i>Sus domesticus</i>	9	13	28	76	17	143	19,37	13	21,31
<i>Equus caballus</i>	0	2	7	32	1	42	5,69	7	11,47
<i>Canis familiaris</i>	0	2	3	2	3	10	1,36	6	9,83
Total sp. dom.	51	40	177	381	66	715	96,87	55	90,14
<i>Cervus elaphus</i>	0	0	1	8	1	10	1,36	4	6,56
<i>Sus scrofa</i>	0	0	0	10	0	10	1,36	1	1,65
<i>Castor fiber</i>	0	0	0	3	0	3	0,41	1	1,65
Total sălbatice	0	0	1	21	1	23	3,13	6	9,86
Total mamifere	51	40	178	402	67	738	100	61	100

Fig. 6. Repartiția numerică pe complexe și strat a speciilor de mamifere, pe fragmente și număr minim de indivizi – lot din campania 1995 (după Tarcan-Hrișcu, Bejenaru, Udrescu 1996).

Fig. 6. Numerical distribution by complexes and layer of the mammal species, by fragments and minimal number of individuals – found in 1995 (after Tarcan-Hrișcu, Bejenaru, Udrescu 1996).

Cabalinele reprezentau 5%, în primul caz, și 6,49%, în al doilea caz; s-au descoperit atât exemplare de talie înaltă, cât și mică; majoritatea erau în vârstă, deci erau menținuți atâta timp cât erau bune de muncă.

Caninele, de talie medie și mică, sunt reprezentate prin puține resturi faunistice în primul lot, doar 0,7%, și mai numeroase în al doilea lot, 3,89%, observându-se însă mari disproporții între complexe.

Resturile faunistice analizate ne arată că pentru geții de aici creșterea animalelor era o ocupație importantă, ca, de altfel, și în alte așezări contemporane din estul și sudul Carpaților (Udrescu 1985, 129-132; Haimovici 1987, 144-153).

sheep being better represented than goats. The age distribution shows a slaughter age preference between six months and one year; only a quarter or so of the individuals are over three to five years old.

The *Sus domesticus*, with 17.3%, in the first batch, and 28.58%, in the second one, were the main species in the diet; about a third of them being sacrificed until the age of one year, the peak being between 18-22 months, only a few of them were over three years old.

The horse represented 5%, in the first case and 6.49%, in the second case; both tall and small specimens were discovered; most of them were old, thus they were kept as long as they were fit to work.

Vânătoarea. Resturile faunistice de animale sălbatice ocupă un procent ridicat, deși între cele două loturi analizate sunt diferențe notabile – 21,7% la cel avut la dispoziție de M. Șt. Udrescu (1992, 48) și doar 11,68% la cel de la C. Tarcan-Hrișcu, L. Bejenaru, M. Șt. Udrescu (1996, 199-205) (fig. 5-6).

Osemintele de cerb sunt cele mai numeroase (16,2%, în primul lot, și doar 3,89%, în al doilea lot); este vorba de oase cu carne, nu de corn ce putea fi recoltat după cădere sau procurat prin schimb. Un loc important îl ocupă și mistrețul, resturile sale reprezentând 3-4% din total. Celelalte mamifere prezente – căprioara, vulpea, râsul, castorul, iepurele și ursul – au fost doar sporadic vânat.

S-au identificat și oase de păsări și de pește (crap, somn), dar apreciem că ele au ocupat un loc mai important în alimentație decât le arată analizele paleofaunistice (fiind mai fragile, o parte s-au distrus, iar altă parte n-au fost recoltate datorită lipsei paleozoologilor pe șantier).

Oricum, procentul ridicat de resturi faunistice de animale sălbatice demonstrează că vânătoarea și pescuitul erau o ocupație constantă a geților de aici, ele oferind atât un surplus de hrană, cât și materie primă pentru diverse meșteșuguri (cornul, osul, blana etc.).

Prin procentul ridicat pe care îl ocupă resturile faunistice vânat, comunitatea de aici se integrează în seria așezărilor getice est-carpătice, spre deosebire de cele sudice, unde vânătoarea era o ocupație sporadică.

The canines, of medium and small size, are represented by a few faunal remains in the first batch, only 0.7% with the second batch more numerous, 3.89%, but there are big differences between the complexes.

The faunal remains evaluated indicate that for Getae located here, animal husbandry was an important occupation, same as for the other settlements from the eastern and southern Carpathians (Udrescu 1985, 129-132; Haimovici 1987, 144-153).

Hunting. The faunal remains of wild animals take up a high percentage, although there are notable differences between the two evaluated batches – 21.7% from the one available to M. Șt. Udrescu (1992, 48) and only 11.68% for the one from C. Tarcan-Hrișcu, L. Bejenaru, M. Șt. Udrescu (1996, 199-205) (fig. 5-6).

Ungulate bones are the most numerous (16.2%, in the first batch, and only 3.89%, in the second one); it's referring to the bones other than antlers, which could have been reaped after they shed or obtained through exchange. An important proportion is also represented by the wild boar, its remains showing 3-4% of the total. The rest of the mammals point out – deer, fox, lynx, beaver, rabbit, and bear – were only hunted occasionally.

Bird and fish bones have also been identified (carp, catfish), but we consider that these have occupied a much more considerable place in the diet than paleofaunal analyses show (being more fragile, some were destroyed, and on the other hand, some were not sampled due to the lack of paleozoologists on-site).

Trebuie să recunoaștem că armele și uneltele de vânat și pescuit aproape că lipsesc din inventarul descoperit aici, astfel încât trebuie să concluzionăm că ele erau confecționate, în majoritate, din materiale perisabile (lemn) sau se utilizau alte mijloace (de ex., capcanele), care n-au putut fi documentate.

Totodată, resturile faunistice ne oferă date importante despre vegetația, fauna și anumite caracteristici ale mediului, ca și despre unele ocupații ale comunității getice de aici.

Meșteșuguri

Olăritul. Apreciem că majoritatea recipientelor getice au fost produse aici, deși dovezile, directe și indubitabile, sunt puține. Nu s-au descoperit nici ateliere de modelare a vaselor și nici cuptoarele de ardere a lor. Dar există totuși dovezi directe despre modelarea unor tipuri de vase aici.

În primul rând, sunt cele câteva zeci de instrumente din ceramică, întregi sau fragmentare, care s-au folosit la netezirea pereților, încă moi, ai vaselor, piese considerate mai întâi ca lustruitoare, descoperite, îndeosebi, în bordeie sau locuințe de suprafață (Sîrbu 1996, 40, fig. 116-117). Apreciem că M. Babeș (1980, 23-31) are dreptate atunci când opinează că ele s-au folosit la modelarea vaselor și nu la lustruirea lor, dar considerăm că termenul cel mai potrivit ar fi de „instrument pentru netezit vasele”) (fig. 7/1, 2).

However, the large percentage of wildlife remains shows that hunting and fishing were a regular occupation of the local Getae, providing both an oversupply of food and raw material for various crafts (antlers, bone, fur etc.).

Due to the large percentage represented by the hunted faunal remains, the local community is linked to a series of East-Carpathian Getic settlements, in contrast to the southern ones, where hunting was an occasional occupation.

We have to acknowledge that the hunting and fishing weapons and tools are mostly absent from the inventory identified here, so we have to conclude that they were mostly made of perishable materials (wood) or other means of use (e.g. traps), which could not be documented.

Simultaneously, the faunal remains offer us essential data about the vegetation, fauna, and certain characteristics regarding the environment as well as concerning some occupations of the local Getic community.

Crafts

Pottery. We consider that most of the Getic vessels were manufactured here, although the evidence, unambiguous and undisputed, is very light. Neither ceramic workshops nor furnaces were found. However, there is direct evidence of ceramic modeling of some types of vessels here.

Firstly, there are several dozen ceramic items, integral and fragmented, that were used to smoothen the still soft surface of the vessels, items initially considered as polishes,

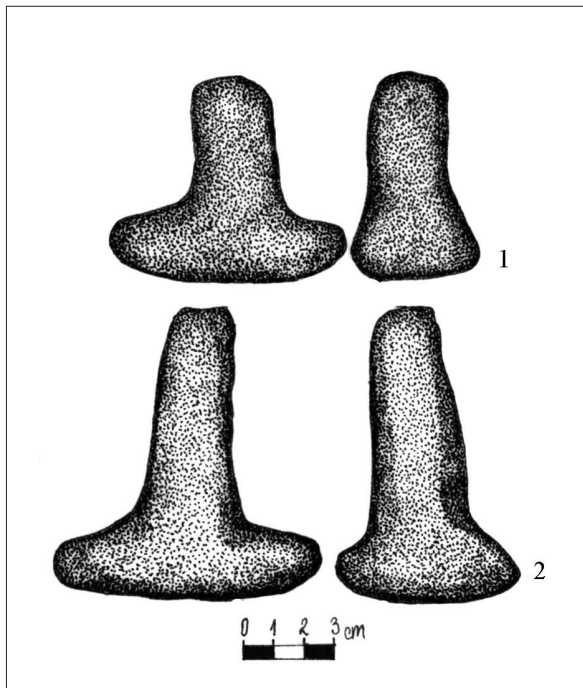


Fig. 7. Instrumente din lut pentru modelarea vaselor ceramice.
Fig. 7. Utensils made of clay for modeling the pottery vessels.

Instrumentele pentru lustruire erau fie din piatră, fie din toarte de amforă, întrucât ele prezintă urmele specifice folosirii lor în acest scop (Sîrbu 1996, 41, fig. 108/7; 109/15; 115) (fig. 8/1, 2).

De asemenea, s-au descoperit „turtele” specifice din care se modelau vasele; mai mult, sunt și câteva cazuri de vase fragmentare nearse, doar uscate la soare.

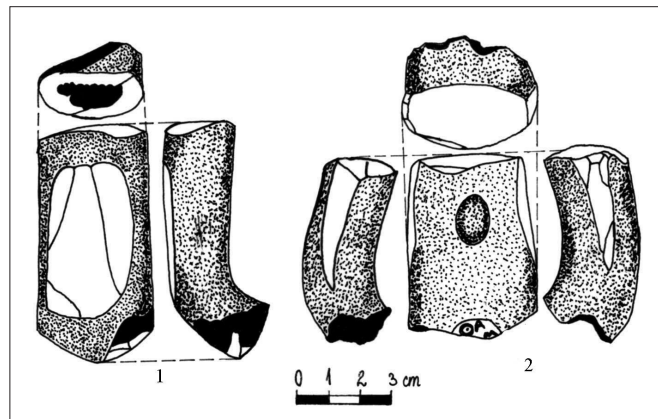


Fig. 8. Toarte de amfore elenistice utilizate ca lustruitoare.
Fig. 8. Hellenistic amphora handles used as polishers.

discovered, especially in huts or dwellings (Sîrbu 1996, 40, fig. 116-117). We consider that M. Babeș (1980, 23-31) is right when he regards that it was they were used to shape the vessels and not to polish them, but we acknowledge that the most suitable term would be “tool for smoothing the vessels” (fig. 7/1, 2).

The polishing tools were either made of stone or amphora handles as they reveal specific traces of use for this purpose (Sîrbu 1996, 41, fig. 108/7; 109/15; 115) (fig. 8/1, 2).

In addition, there were specific “batters” discovered, from which the vessels were modeled. Furthermore, there were several cases of unburned fragmentary vessels, only dried in the sun.

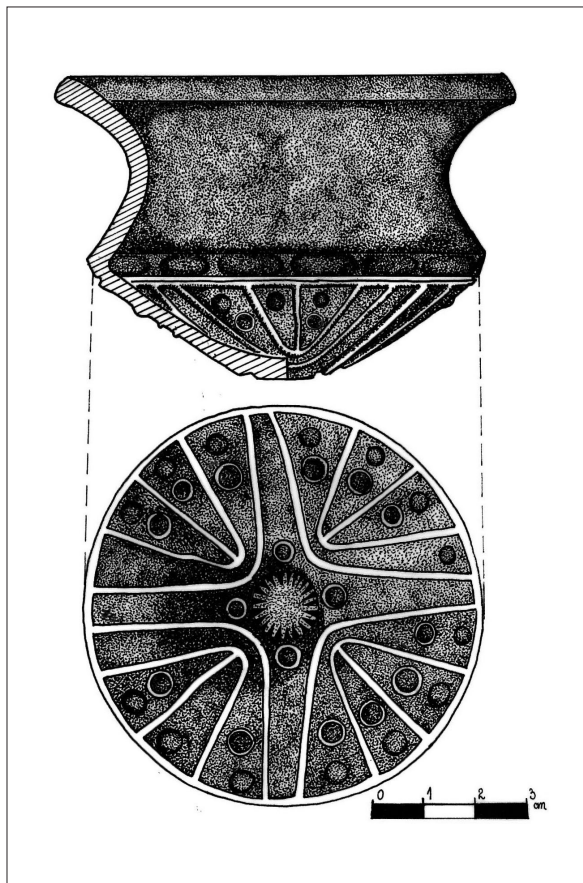


Fig. 9. Gr. 42. Bol getic cu decor în relief.

Fig. 9. Pit 42. Getic bowl with in relief decoration.

Se poate deci concluziona că turtele din lut, vasele nearse, instrumentele pentru modelat sau lustruit vasele sunt dovezi incontestabile privind modelarea unor tipuri de vase în cadrul comunității de aici.

Thus, it can be concluded, that clay batters, unburned vessels, tools for modeling or polishing vessels are an obvious indication regarding the modeling of certain types of vessels within the local community.

For a small proportion of the type of pots especially those that have been discovered in a few samples or they are imitations of Hellenistic forms (bowls with relief decorations (fig. 9), painted or embodied pottery, vessels with tubular neck, pithoi), it is likely that in most cases they were imported from other Getic centers.

It can be assumed that in this dava mostly all typical types of the Geto-Dacian pottery dated from 2nd - 1st century BC were found (Crișan 1969, 151-232; Căpitanu 1986-1987, 103-213; Ursachi 1995, 148-225; Vulpe, Teodor 2003, 68-88).

Metal processing. There are solid archaeological data regarding the existence of a jewelry workshop (Sîrbu 1992, 37-45, 371-383).

The workshop for manufacturing bronze and probably silver adornment was located in the north-eastern edge of the settlement, perhaps in dwelling no. 14. The remains of the workshop were dropped into pit no. 160 in which the following were identified: five conical clay crucibles, strongly burned and with bronze marks on them, a small round anvil, a chisel made of bronze, a bronze bar and one of tin, a crease of sandstone, a piece of tin with holes, a piece of wire, a ring and some fragments of mirrors, made of bronze, three bowls and numerous fragments of Getic vases etc. (fig. 10). The inventory from this pit, as well as the numerous fragments of a hearth, some containing small

Pentru un procent redus de tipuri de recipiente, îndeosebi cele care s-au descoperit în puține exemplare ori sunt imitații după forme elenistice (bolurile cu decor în relief (fig. 9), ceramica pictată sau cu decor imprimat, vasele cu tub, pithoi), este probabil că, în cea mai mare parte, ele au fost importate din alte centre getice.

Se poate aprecia că în dava de aici s-au descoperit aproape toate tipurile caracteristice ale olăriei geto-dacilor din sec. II-I a. Chr. (Crișan 1969, 151-232; Căpitanu 1986-1987, 103-213; Ursachi 1995, 148-225; Vulpe, Teodor 2003, 68-88).

Prelucrarea metalelor. Sunt dovezi arheologice sigure despre existența unui atelier de prelucrare a podoabelor (Sîrbu 1992, 37-45, 371-383).

Atelierul pentru prelucrarea podoabelor din bronz și, probabil, argint s-a aflat în colțul de nord-est al așezării, poate în Locuința nr. 14. Resturile atelierului au fost depuse în Groapa nr. 160, în care s-au descoperit: cinci creuzete conice din lut, puternic arse și cu urme de bronz pe ele, o mică nicovală rotundă, o dălțiță, din bronz, o bară din bronz și una din cositor, o cute din gresie, o bucată de foaie cu orificii, o sârmă, o verigă și câteva fragmente de oglinzi, din bronz, trei borcane și numeroase fragmente de vase getice etc. (fig. 10). Inventarul acestei gropi, ca și numeroasele fragmente de vatră, unele cu mici pigmenți de bronz, dovedesc în mod indubitabil că aici au fost depuse resturile unui atelier de prelucrare a podoabelor. El poate fi datat la sfârșitul sec. II - începutul sec. I a. Chr. (Sîrbu 1992, 37-39; Sîrbu 1996, 41-42, fig. 54-

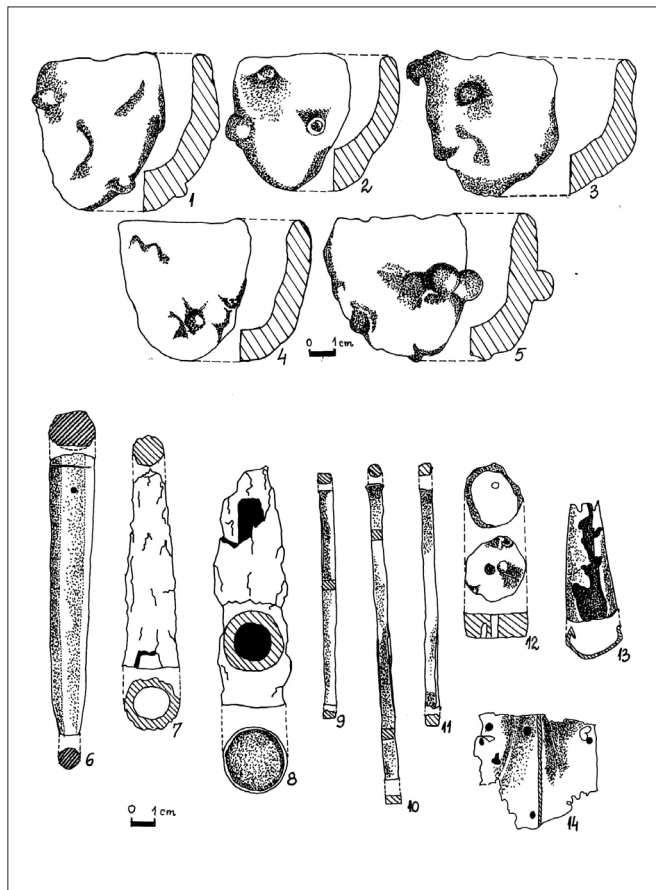


Fig. 10. Groapa 160. Piese dintr-un atelier de obținere a unor piese de bronz, posibil și de argint.

Fig. 10. Pit 160. Items found in a workshop for manufacturing certain objects of bronze, maybe also silver.

58; Sîrbu 2019, 121-123, fig. 6-8). Este probabilă și prezența unor ateliere de obținere și reparare a unor piese din fier absolut necesare în gospodărie (cuțite, unelte agricole etc.).

Prelucrarea osului și cornului. Deși nu sunt numeroase – circa 30 de piese, și nici prea variate tipologic (mânere, sule plantator, împletitor), totuși membrii comunității și-au confecționat și din aceste materiale uneltele necesare. Apreciem că ele au fost prelucrate în cadrul comunității, pe baza următoarelor argumente: dispuneau de materia primă necesară, unele piese sunt în curs de prelucrare, iar realizarea lor nu necesita o îndemânare specială (Sîrbu 1996, 42, fig. 23/8-10; 24/4, 5, 7; 46/1; 109/1-6; 111; 112).

Prelucrarea pietrei. Nici uneltele din piatră nu sunt prea numeroase, circa 50 de exemplare, dar mai variate tipologic: cute, ciocane, ciocănele, topor, lustruitoare pentru ceramică, frecătoare pentru râșnițe, plus piese cu utilizare incertă (Sîrbu 1996, 42-43, fig. 107; 108; 109/7-16; 110; 113; 114). Cu excepția râșnițelor din piatră rotative, de tip elenistico-roman (fig. 3), apreciem că toate celelalte au fost produse în comunitate, probabil, în fiecare gospodărie, deoarece nu solicitau o îndemânare specială. Cele mai numeroase sunt cutele pentru ascuțit, mai mult de jumătate din total, unele perforate pentru a fi atârnate.

Torsul, țesutul, împletitul. Argumentele privind practicarea acestora se bazează mai mult pe logica istorică și pe necesitățile comunității, decât pe dovezi directe descoperite. De altfel, având în vedere natura

bronze pigments, prove without any doubt that the remains of a jewelry workshop were placed here. It can be dated to the end of the 2nd century BC and the beginning of the 1st century BC (Sîrbu 1992, 37-39; Sîrbu 1996, 41-42, fig. 54-58; Sîrbu 2019, 121-123, fig. 6-8). It is plausible even the existence of workshops meant for obtaining and repairing iron parts crucial in the household (knives, farming tools etc.).

Bone and antler processing. Although they are not numerous – roughly 30 pieces, and not too diverse typologically (handles, planter grinders, wavers, awl), nevertheless the members of the community also made the necessary tools from these materials. We consider that they were processed within the community based on the following arguments: they benefited from this raw material, some parts are still unfinished, and their making does not require special skills (Sîrbu 1996, 42, fig. 23/8-10; 24/4, 5, 7; 46/1; 109/1-6; 111; 112).

Stone processing. The stone tools are not very numerous, nearly 50 items, rather diverse typologically; creases, small and big hammers, axes, ceramic polishers, and in addition parts of uncertain use (Sîrbu 1996, 42-43, fig. 107; 108; 109/7-16; 110; 113; 114). Except for rotary stone grinders (*meta* and *catillus*), of Hellenistic-Roman type (fig. 3), we consider that all the others were produced inside the community, presumably in each household, because they do not require special skills. The most numerous are the creases meant for sharpening, which represents more than half of the total, some perforated for hanging.

The torso, the tissue, the braiding. The arguments for these customs are based more on historical reason and

organică a produselor acestora, ca și a majorității instrumentarului, numai în condiții excepționale ele se pot păstra (Sîrbu 1996, 43).

În privința pieselor denumite „fusaiole” (Sîrbu 1996, 43, fig. 121) avem anumite dubii asupra întrebuințării lor, în exclusivitate, ca accesorii ale fusului. O mare parte din ele sunt mici, iar orificiile sunt înguste, încât nu puteau fi utilizate în acest scop. Existența stufului și a nuielelor în zona din jur, ca și a unor împletitoare din os, plus nevoile comunității, presupune confecționarea de piese necesare pe loc (rogojini, coșuri etc.).

Comerțul. Importuri

Recipientele ceramice elenistice (fig. 11; 12; 13; 14) sunt nelipsite din aproape toate complexele arheologice, întâlnindu-se pe tot parcursul existenței comunității getice de aici (Sîrbu 1996, 31-32). Dacă în ceea ce privește tipurile de recipiente există o mare varietate, cantitativ sunt mari disproporții între ele. În timp ce amforele, de exemplu, sunt reprezentate prin cel puțin 100 de exemplare, s-a descoperit doar un opaiț fragmentar.

Amforele constituie peste jumătate din totalul recipientelor, dar aproape toate sunt în stare fragmentară (doar trei exemplare s-au putut întregi, unul din Rodos și două de tipul Pseudocos). Deși este greu de precizat numărul lor exact, estimăm că sunt peste 100 de exemplare. Peste jumătate din ele sunt de tipul Kos și Pseudocos (fig. 11), apoi din Rodos

the needs of the community rather than on bald evidence. Furthermore, given the organic nature of their items, as most of their tools, can be kept only in special conditions (Sîrbu 1996, 43).

Regarding the items known as “spindles” (Sîrbu 1996, 43, fig. 121), we assert some doubts concerning their use, solely, as accessories of the spindle. A significant part of them are small and the gaps are so narrow that they could not be used for this purpose. The presence of reeds and twigs in the surrounding area, as well as bone braids, in addition to the needs of the community, implies making the necessary items on the spot (mats, baskets etc.).

Trade. Imports

Ceramic vessels. The Hellenistic vessels (fig. 11; 12; 13; 14) are always present in almost all archaeological complexes, being found throughout the existence of this Getic community (Sîrbu 1996, 31-32). If in regards to the types of vessels there is a large variety, in terms of quantity, there are large disproportions between them. While amphorae, for example, are represented by at least 100 items, only parts of an oil lamp were found.

The amphorae make half of the total vessels, but almost all of them are in a fragmentary condition (only three samples could be remodeled, one from Rhodes and two of Pseudocos type). Although it is difficult to determine their exact number, we estimate that there are over 100 samples. More than half of them are of Kos and Pseudocos type (fig. 11), afterward from Rhodes (fig. 12), Knidos and additionally some Pontic and southern centers hard to

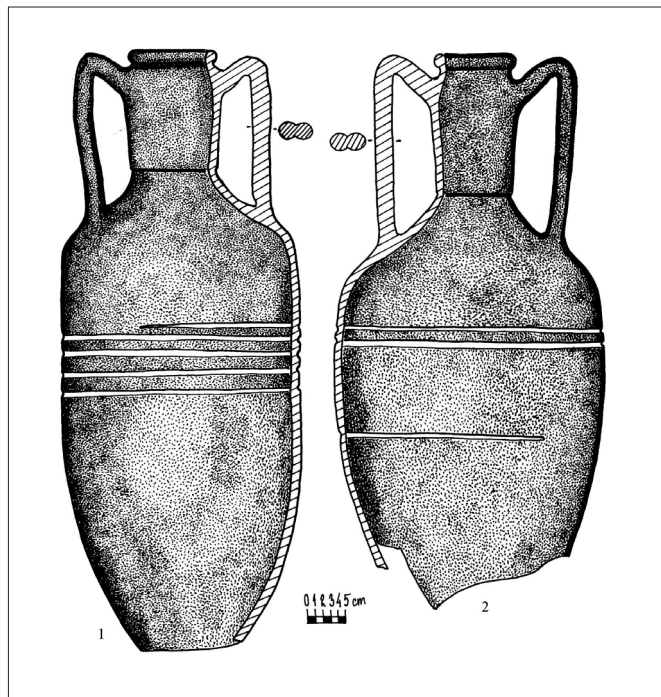


Fig. 11. Gr. 124. Amfore de tipul Cos/Pseudocos.
Fig. 11. Gr. 124. Amphoras of Kos/Pseudocos type.

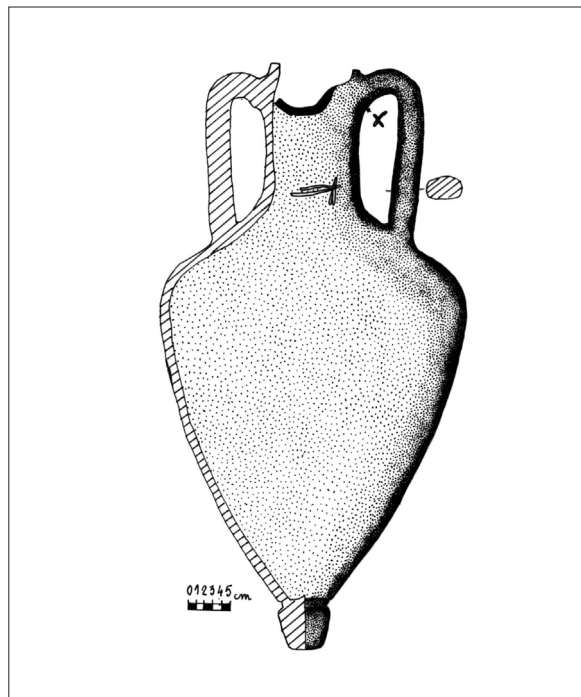


Fig. 12. Gr. 93. Amforă din Rodos.
Fig. 12. Gr. 93. Amphora from Rhodes.

(fig. 12), Knidos, precum și din unele centre pontice și sudice greu de precizat, datorită stării fragmentare și lipsei ștampilelor (Șîrbu 1996, 31, fig. 9/6, 7; 19/8, 9; 23/6; 48; 96/1-6; 99-101; 102/1, 2).

Importul lor este documentat pe tot parcursul sec. II-I a. Chr. ; cele mai timpurii amfore se datează chiar de la începutul sec. II a. Chr., așa cum este cazul ștampilei rhodiene cu eponimul Ieronos. În sec.

determine, due to the fragmentary state and lack of stamps (Șîrbu 1996, 31, fig. 9/6, 7; 19/8, 9; 23/6; 48; 96/1-6; 99-101; 102/1, 2).

Their import is documented throughout the 2nd-1st centuries BC; the earliest amphorae date from the beginning of the 2nd century BC, as it's the case of the Rhodian stamp with the eponym Ieronos. In the 1st century BC the Pseudocos type will overshadow the rest, ever-present in complexes



Fig. 13. Skyphos din Pergam.
Fig. 13. Skyphos from Pergamum.

I a. Chr. vor domina amforele de tipul Pseudocos, omniprezente în complexe și strat (Canarache 1957; Zeect 1960; Opaît 1987, 145-155).

Skyphoi, circa 10 exemplare (Sîrbu 1996, 31, fig. 20/1, 3-5; 21/1; 104/7-9, 11; 105/1) sunt, aproape în totalitate, importați din Pergam (fig. 13), iar aceștia pot fi datați în ultimul sfert al sec. II - începutul sec. I a. Chr. (Schäfer 1968, pl. 10, D. 31; Meyer-Schlichtmann 1988). Piese sunt realizări artistice deosebite și au contribuit la o datare mai restrânsă a unor complexe (Locuința nr. 20, Groapa nr. 83 etc.). Bolurile sunt cele mai numeroase după amfore (18-20 ex.), aparțin unor tipuri diverse, fie cu fundul inelar, fie hemisferic cu decor spiralic, databile în sec. II - I a. Chr. (Sîrbu 1996, 32, fig. 102/3; 103/7; 104/17, 19). Lagynoi (5-6 ex.), toți fragmentari, provin din Pergam (Schäfer 1968, pl. 10, D1) și datează, în ultimul sfert al sec. II - începutul sec. I a. Chr. (Sîrbu 1996, 31, fig. 104/6).

and layers (Canarache 1957; Zeect 1960; Opaît 1987, 145-155).

Skyphoi, nearly 10 samples (Sîrbu 1996, 31, fig. 20/1, 3-5; 21/1; 104/7-9, 11; 105/1) are almost entirely imported from Pergamum (fig. 13), and can be dated in the last quarter of the 2nd century BC and the beginning of the 1st century BC (Schäfer 1968, pl. 10, D. 31; Meyer-Schlichtmann 1988). The items are artistic achievements that have contributed to a more precised dating of some complexes (Dwelling no. 20, Pit no. 83 etc.). The bowls are the most numerous after amphorae (18-20 ex.), belong to various types, either with a circular bottom or hemispherical with a spiral decoration, dated during the 2nd and 1st centuries BC (Sîrbu 1996, 32, fig. 102/3; 103/7; 104/17, 19). Lagynoi (5-6 ex.), all fragmentary, come from Pergam (Schäfer 1968, pl. 10, D1) and dates back to the last quarter of the 2nd century and the beginning of the 1st century BC (Sîrbu 1996, 31, fig. 104/6).

Ceștile și cănițele (circa 15 ex.) (Șîrbu 1996, 31, fig. 103/1, 2) sunt toate în stare fragmentară, astfel că este dificil a le data mai precis. Căniile (circa 10 ex.) sunt toate în stare fragmentară și arse oxidant, unele cu toarte torsionate (Șîrbu 1996, 31, fig. 9/4; 36/3; 103/3-5). Kantharoi (circa 5 ex.), aparțin unor tipuri elenistice târzii. Străchinile și castroanele (4-6 ex.) provin de la piese mici și mijlocii, toate cu gura invazată (Șîrbu 1996, 32, fig. 104/1, 3-4).

S-a găsit un singur opaiț (Șîrbu 1996, 32, fig. 104/18; 105/5), fragmentar, în Groapa nr. 186; pasta semifină și modelarea neglijentă sugerează că ar putea fi și un produs local.

Recipiente din sticlă. Chiar dacă sunt puține piese (doar 5 ex.), toate fragmentare (Șîrbu 1996, 32, fig. 106), prezența lor aici are o importanță aparte pentru studierea relațiilor geților cu lumea orientală (Chiriac, Șîrbu 1995). Piese de aici se pot încadra în grupa A a lui D.F. Grosse (1979, 54-67), anume boluri conice și hemisferice decorate prin caneluri orizontale, gravate în interior sau exterior, databile între aa.150-50 a. Chr. Prezența unor fragmente de boluri în unele complexe închise (Locuința nr. 7, Groapa nr. 133) a contribuit la datarea acestora într-o perioadă mai restrânsă, iar pe plan mai larg, la dovedirea unei piețe greco-orientale aici. S-au găsit și câteva boluri din ceramică, ce pot fi considerate ca imitații după piesele elenistice din sticlă (Șîrbu 1996, fig. 87/9, 11, 12).

Recipiente din metal. S-au descoperit doar două piese din bronz, o atașă de la o situlă și o toartă torsionată de la un alt vas (Șîrbu 1996, 32, fig. 40/ 11; 96/8).

The cups and mugs (nearly 15 items) (Șîrbu 1996, 31, fig. 103/1-2), all of them in a fragmentary state, so it is difficult to date them more precisely. The cups (nearly 10 items), are all fragmentary and oxidized, some with twisted handles (Șîrbu 1996, 31, fig. 9/4; 36/3; 103/3-5). Kantharoi (circa 5 items), belong to late Hellenistic types. The dishes and bowls (4-6 items) come from small and medium samples, all with inward rims (Șîrbu 1996, 32, fig. 104/1, 3, 4).

Only one oil lamp was found (Șîrbu 1996, 32, fig. 104/18; 105/5), fragmentary, in Pit no. 186; the semi-fine clay and reckless modeling suggest that it could also be a local product.

Glass vessels. Even if there are hardly any pieces (only 5), all fragmentary (Șîrbu 1996, 32, fig. 106), their presence here is of notable importance for the study of the Getae relations with the Eastern world (Chiriac, Șîrbu 1995, 99-109). The items found here can be included in group A of D.F. Grosse (1979, 54-67), namely conical and hemispherical bowls decorated with horizontal grooves, engraved on the inside or the outside, dated between 150-50 BC. The existence of some fragments of bowls in some delimited complexes (Dwelling no. 7, Pit no. 133) contributed to a much narrower dating, and on a broader perspective, proved the existence of a Greek-Oriental market. Some ceramic bowls that can be interpreted as imitations of Hellenistic glassware were also found (Șîrbu 1996, fig. 87/9, 11-12).

Metal vessels. Only two bronze items were found, one being an attachment from a *situla* and a twisted handle from another vessel (Șîrbu 1996, 32, fig. 40/11; 96/8).

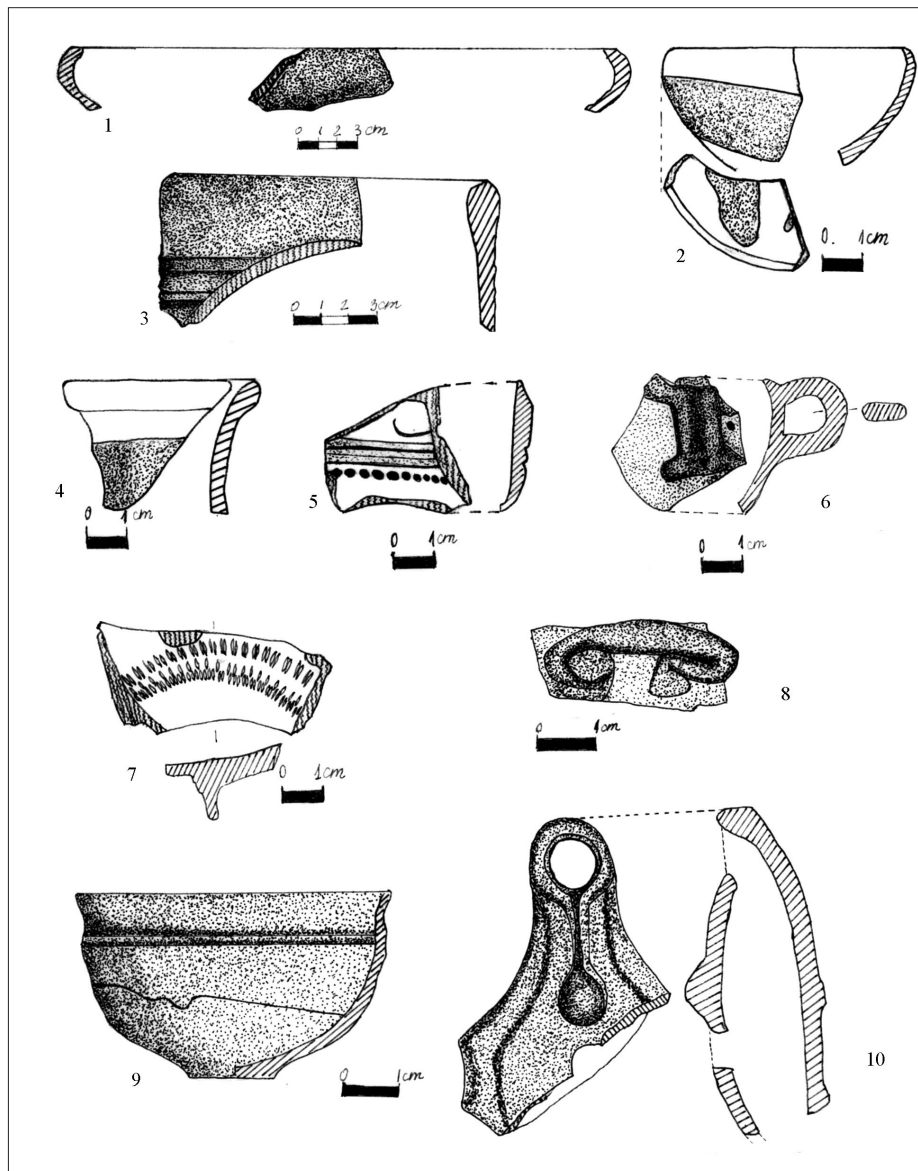


Fig. 14. Diverse tipuri de vase elenistice (1-9) și opaiț (10).

Fig. 14. Different types of Hellenistic vessels (1-9) and oil lamp (10).

Observații privind centrele de import și impactul lor asupra comunității

Recipientele ceramice elenistice reprezintă circa 5-7% din totalul vaselor descoperite aici, iar celelalte constau doar din cinci boluri din sticlă și două toarte de la vase din bronz.

Amforele – cu peste 100 de exemplare (fig. 8; 11; 12) – domină categoric, fenomen general valabil în așezările geto-dacilor (Glodariu 1974; Sîrbu 1983, 43-67). Se evidențiază, astfel, ponderea importului de vinuri de calitate superioară în lumea geto-dacilor, la care se adaugă uleiul de măsline. Faptul că amforele de tipul Pseudocos sunt cele mai numeroase în perioada elenistică târzie este iarăși un fenomen observat în așezările geto-dacice (Sîrbu 1983, 43-67).

Celelalte tipuri de recipiente ceramice de aici evidențiază, de asemenea, ponderea mare a vaselor de băut (skyphoi, lagynoi, boluri, cești, căni și cănițe) față de alte tipuri de vase (castroane, străchini, opaițe) (fig. 13; 14).

Acolo unde determinările au fost posibile s-a constatat o dominare evidentă a pieței greco-orientale: amforele din Rodos (fig. 8/2; 12), Knidos și de tipul Pseudocos (fig. 11) reprezintă majoritatea absolută, skyphoi (fig. 13) și lagynoi (fig. 14/4) sunt din Pergam, bolurile de sticlă – de pe coasta estică a Mediteranei etc.

Numărul relativ mare a unor categorii de importuri elenistice și permanența lor indică resursele suplimentare ale membrilor comunității și un oarecare

Comments on import centers and their impact on the local community

Hellenistic ceramic vessels represent nearly 5-7% of the total vessels discovered here as the rest consist of only five glass bowls and two handles from bronze vessels.

Amphorae – with over 100 samples (fig. 8; 11; 12), definitely overshadows the rest, a common phenomenon found among the Geto-Dacian settlements (Glodariu 1974; Sîrbu 1983, 43-67). Thus, the proportion of imports of high-quality wines in the Geto-Dacian world is emphasized, alongside the olive oil. The fact that Pseudocos amphorae are the most numerous in the late Hellenistic period is yet again a fact noticed in the Geto-Dacian settlements (Sîrbu 1983, 43-67).

The other types of ceramic vessels found here point out the large proportion of drinking vessels (skyphoi, lagynoi, bowls, cups, mugs and jugs) compared to the other types (bowls, dishes, oil lamps) (fig. 13; 14).

In the cases where the determinations were possible, there was clear domination of the Greek-Eastern market: amphorae from Rhodes (fig. 8/2; 12), Knidos, and that of Pseudocos types (fig. 11) represent the absolute majority, skyphoi (fig. 13) and lagynoi (fig. 14/4) come from Pergamum, glass bowls on the eastern coast of the Mediterranean etc.

The relatively large number of categories of Hellenistic imports and their permanence reveals additional resources of community members and some refinements for exceptional products. In Dwelling no. 7 and Pit no. 83,

rafinament pentru produse superioare. În Locuința nr. 7 și Groapa nr. 83, aferentă ei, s-au descoperit, pe lângă numeroase vase getice, amfore din Rodos, skyphoi și lagynoi din Pergam, căni elenistice, ceea ce dovedește că aici a locuit o familie cu posibilități materiale deosebite (Sîrbu 1996, 59-60, fig. 18/1; 19-21; 36/1-4).

Este de semnalat importanța unor recipiente, ca și asocierile între anumite tipuri de piese, pentru datarea mai restrânsă a unor complexe, dar și a locuirii de ansamblu getice de aici.

Prezența constantă a produselor elenistice în *dava* de aici se explică și prin poziția geografică favorabilă a comunității, situată pe o arteră importantă de pătrundere a importurilor în lumea getică – valea și râul Buzău, ce continua, apoi, cu Valea Siretului. Este mai mult decât probabil ca *dava* de aici să fi avut un rol important și în desfacerea produselor elenistice spre interiorul lumii getice.

De asemenea, o serie de recipiente locale reprezintă imitații după produse elenistice (de ex. boluri, kantharoi, lagynoi, vase cu tub, urcioare), dar este dificil de stabilit care dintre acestea au fost modelate pe loc și care sunt aduse din alte centre geto-dacice (Casan-Franga 1967, 7-35; Glodariu 1974, 133-157; Vulpe, Gheorghiță 1976, 167-198; Conovici 1978, 165-183; Popescu 2000, 235-264; Sîrbu 2009, 19-31; Sîrbu, Florea 2009, 311-318).

Importurile elenistice descoperite la Grădiștea se încadrează în tipurile cunoscute, din perioada sec. II-I a. Chr., pentru așezările geto-dacice, îndeosebi pentru

related to the first one amphorae from Rhodes, skyphoi, and lagynoi from Pergamum, Hellenistic mugs were discovered alongside the numerous Getic vessels which prove that in this place lived a family with a distinguished material condition (Sîrbu 1996, 59-60, fig. 18/1; 19-21; 36/1-4).

It is worth mentioning the significance of some vessels, as well as the link between certain types of items, for a more precise dating of some complexes, as well as for the local Getic habitation.

The consistent presence of Hellenistic products in the *dava* from this place can be explained by the favorable geographical position of this community, located along an important corridor for imports into the Getic world – the valley and the river Buzău, that follows the Siret Valley. It is reasonable to presume that this *dava* played an important role in the sales of Hellenistic products inside the Getic world.

In addition to this, several local vessels imitate the Hellenistic wares (e.g. bowls, kantharoi, lagynoi, vessels with a tubular neck, jugs), but it is difficult to determine which of these were modeled on the spot and which of them were brought from other Geto-Dacian centers (Casan-Franga 1967, 7-35; Glodariu 1974, 133-157; Vulpe, Gheorghiță 1976, 167-198; Conovici 1978, 165-183; Popescu 2000, 235-264; Sîrbu 2009, 19-31; Sîrbu, Florea 2009, 311-318).

The Hellenistic imports found at Grădiștea belong to the known types, dated between the 2nd and 1st century BC, for the Geto-Dacian settlements, especially for those placed in

cele din zona extracarpatică (Glodariu 1974; Sîrbu 1982, 99-124; Popescu 2013).

Monede. Deși s-au descoperit doar cinci monede – trei getice (una din bronz, de tip Alexandru Filip III, și două din argint, de tip Vârteju) și două elenistice (una callatiană din bronz și o drahmă de argint din Dyrhachium) (Sîrbu 1966, 36, 102, fig. 124/16-17), ele sunt importante pentru anumite aspecte ale vieții comunităților geto-dacice (Preda 1973; Mihăilescu-Bârliba 1986). Prezența lor în descoperiri izolate din așezarea de la Grădiștea poate sugera că ele au fost utilizate în scop economic, ca mijloace de schimb pentru obținerea unor produse.

Cronologia. S-au descoperit o serie de piese care ne permit o datare, între limite acceptabile, a evoluției comunității de aici. Nu s-a identificat niciun complex care să poată fi datat, exclusiv, în sec. III a. Chr. sau în sec. I p. Chr., astfel că locuirea geților pe „Movila Crestată” poate fi încadrată în sec. II-I a. Chr. Pe baza a două ștampile de amfore din Rodos, începutul locuirii de aici poate fi plasat chiar din primul sfert al sec. II a. Chr., iar încetarea locuirii, prin fibula de tipul Jerezine, din Gr. 84, poate fi presupusă în epoca lui Augustus, mai probabil, la sfârșitul sec. I a. Chr., desi o viețuire și prin începutul sec. I p. Chr. nu poate fi exclusă (Sîrbu 1996, 53-54).

the extra-Carpathian area (Glodariu 1974; Sîrbu 1982, 99-124; Popescu 2013).

Coins. Although only five coins, three Getic (one bronze, Alexander Philip III, and two made of silver, Vârteju type) and two Hellenistic (one Callatian made of bronze and a silver drachma from Dyrhachium) (Sîrbu 1966, 36, 102, fig. 124/16-17), they are important regarding certain aspects for the life of the Geto-Dacian communities (Preda 1973; Mihăilescu-Bârliba 1986). Their presence in the form of isolated discoveries from the settlement of Grădiștea may suggest the fact that they were used for economical purposes, as means of exchange for purchasing some items.

Chronology. A series of items discovered allowed the dating, within acceptable boundaries, of the evolution of this community. Not one complex that could have been dated in the 3rd century BC or 1st AD was identified, thus the Getic settlement located on “Movila Crestată” can be placed between the 2nd and 1st century BC. Based on the two amphorae stamps from Rhodes, the beginning of habitation established here can be placed precisely in the first quarter of the 2nd century BC, through the Jerezine type brooch, from Pit no. 84, can be attributed in the time of Augustus, more precisely at the end of the 1st century BC, although a habitation for the beginning of the 1st century BC cannot be excluded (Sîrbu 1996, 53-54).

Bibliografie / Bibliography

Babeș 1980: M. Babeș, Unelte geto-dace pentru modelarea ceramicii. SCIVA 31/1, 1980, 23-31.

Canarache 1957: V. Canarache, Importul amforelor șampilate la Istria (București 1957).

Casan-Franga 1967: I. Casan-Franga, Contribuții cu privire la cunoașterea ceramicii geto-dacice. Cupele „deliene” getice de pe teritoriul României. Arheologia Moldovei 5, 1967, 7-35.

Căpitanu 1986-1987: V. Căpitanu, Ceramica geto-dacică descoperită în dava de la Răcățău, comuna Horgești, jud. Bacău. Carpica 18-19, 1986-1987, 103-213.

Chiriac, Sîrbu 1995: C. Chiriac, V. Sîrbu, Boluri de sticlă elenistice descoperite în dava getică de la Grădiștea, județul Brăila. MemAntiq 20, 1995, 99-109.

Conovici 1978: N. Conovici, Cupele cu decor în relief de la Crăsani și Copuzu. SCIVA 29/2, 1978, 165-183.

Crișan 1969: I.H. Crișan, Ceramica daco-getică. Cu specială privire la Transilvania (București 1969).

Florea 1998: G. Florea, Ceramica pictată dacică. Artă, meșteșug și societate în Dacia preromană (sec. I a. Chr. - I p. Chr.) (Cluj-Napoca 1998).

Glodariu 1974: I. Glodariu, Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană (Cluj-Napoca 1974).

Glodariu, Iaroslavschi 1979: I. Glodariu, E. Iaroslavschi, Civilizația fierului la daci (sec. II î.e.n. - I e.n.) (Cluj-Napoca 1979).

Grosse 1979: D.F. Grose, The Syro-Palestinian Glass Industry in the Later Hellenistic Period. Muse, University of Missouri-Columbia 13, 1979, 22-29.

Haimovici 1987: S. Haimovici, Creșterea animalelor la geto-dacii (sec. IV î.e.n. - sec. I e.n.) din Moldova și Muntenia. Thraco-Dacica 8/1-2, 1987, 144-153.

Meyer-Schlichtman 1988: C. Meyer-Schlichtman, Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon. Mitte 2 Jh. v. Chr. - Mitte 2 Jh. n. Chr. Pergamenische Forschungen, Band 6 (Berlin - New-York 1988).

Mihăilescu-Bîrliba 1990: V. Mihăilescu-Bîrliba, Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă (Iași 1990).

Opaiț 1987: A. Opaiț, Un dépôt d'amphores découvert à Aegyssus. Dacia N.S. 31/1-2, 1987, 145-155.

Popescu 2000: C. Popescu, Original și imitație în cultura materială a geto-dacilor. Boluri cu decor în relief. Angustia 5, 2000, 235-264.

Popescu 2013: M.-C. Popescu, Hellenistic and Roman Pottery in Pre-Roman Dacia (2nd century B.C. - 1st century A.D.) (București 2013).

Preda 1973: C. Preda, Monedele geto-dacilor (București 1973)

Schäfer 1968: I. Schäfer, Hellenistische keramik aus Pergam (Berlin 1968).

Sîrbu 1982: V. Sîrbu, Importuri grecești în Câmpia Brăilei (sec. V-I î.e.n.). Pontica 15, 1982, 99-124.

Sîrbu 1983: V. Sîrbu, Nouvelles considérations générales concernant l'importation des amphores grecques sur le territoire de la Roumanie (les VI^e-I^{er} siècles av.n.è.). Pontica 16, 1983, 43-67.

Sîrbu 1992: V. Sîrbu, Un atelier de prelucrare a podoabelor din bronz descoperit în dava de la Grădiștea, jud. Brăila. Istros VI, 1992, 37-43, 371-383.

Sîrbu 1996: V. Sîrbu, Dava getică de la Grădiștea, județul Brăila. Monografie arheologică (I) (Brăila 1996).

Sîrbu 2004: V. Sîrbu, Două bordeie dacice din dava de la Grădiștea, jud. Brăila. Istros XI, 2004, 83-110.

Sîrbu 2009: V. Sîrbu, Bols géto-daces à décor en relief et représentations figuratives. In: (Eds. V. Sîrbu, C. Luca) *Miscellanea Historica et Archaeologica in Honorem Professoris Ionel Cîndea* (Brăila 2009), 19-31.

Sîrbu 2019: V. Sîrbu, Structuri de locuire și gospodărești, ateliere și gropi de cult în așezarea geto-dacică (sec. II-I a. Chr.) de la Grădiștea, jud. Brăila / Structures d'habitation et ménagères, ateliers et fosses cultuelles dans l'établissement géto-dace (IIe - Ier s. av. J.-C.) de Grădiștea, dép. de Brăila. In: (Eds. A. Zanolci M. Băț, A. Țârlea, S.-C. Ailincăi) *Archeological structures from the Iron Age settlements in the Tisza-Dniester region. Proceedings of the Saharna Summer Colloquium July 12th - 15th, 2018* (Tulcea-Chișinău 2019), 105-136.

Sîrbu, Florea 2009: V. Sîrbu, G. Florea, Geto-Dacian pottery vessels (2nd c. BC - 1st c. AD): imitation and originality. In: (Eds. E. Papuci-Wladika, M. Vickers, D. Braund) *Proceedings of International Conference at the Institute of Archaeology, Jagiellonian University, Krakow, 21st -26th April, 2008*, "Pontika 2008: Recent Research on the Northern and Eastern Black Sea in Ancient Times", *BAR International Series* 2240, 2009, 311-318.

Tarcan-Hrișcu, Bejenaru, Udrescu 1996: C. Tarcan-Hrișcu, L. Bejenaru, M. Șt. Udrescu, *Date arheozoologice*

privind așezarea geto-dacică de la Grădiștea (jud. Brăila). *Arheologia Moldovei* XIX, 1996, 299-305.

Turcu 1979: M. Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei* (București 1979).

Udrescu 1985: M. Șt. Udrescu, Quelques problèmes de zooarchéologie concernant la période géto-dace dans la Plaine Roumaine, *Dacia N.S.* XXIX, 1-2, 1985, 129-132.

Udrescu 1992: M. Șt. Udrescu, Așezarea geto-dacă de la Grădiștea (jud. Brăila): date zooarheologice. *Istros* VI, 1992, 47-50.

Ursachi 1995: V. Ursachi, Zargidava. Cetatea dacică de la Brad. *Biblioteca Thracologica* X (București 1995).

Vulpe, Gheorghiță 1976: A. Vulpe, M. Gheorghiță, Bols à reliefs de Popești. *Dacia N.S.* XX, 1976, 167-198.

Vulpe, Teodor 2003: R. Vulpe, S. Teodor, Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana. *Biblioteca Thracologica* XXIX (București 2003).

Зеест 1960: И.Б. Зеест, Керамическая тара Боспора. Материалы и исследования по археологии СССР, 83 (Москва 1960).

Dr. prof. Valeriu Sîrbu

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”
București, România,
e-mail: valeriu_sirbu@yahoo.co.uk